

FAQ Bewindvoering

Auteur: Evy Van Dyck
Redactie: Jill Torfs
Julie Ooms
Publicatiejaar: 2022

BudgetInZicht regio Antwerpen

Grote Steenweg 169
2600 Berchem

budgetinzicht@cawantwerpen.be
www.bizregioantwerpen.be

Inhoud

Vraag en antwoord..... 6

Wat als iemand, die daar echt nood aan heeft, geen bewindvoering wil?.....	6
Verzoek aanvraag bewind indienen als organisatie.....	7
Wat als een huisarts geen medisch attest wil opstellen?.....	7
Wat als iemand in bewindvoering de bescherming hard nodig heeft, maar het niet meer wil? Kan een medisch attest ervoor zorgen dat de vrederechter beslist dat de persoon terug bekwaam is? Wat kan je daar tegen doen?.....	7
Kan je veranderen van bewindvoerder via een onthaalmedewerker?.....	8
Mijn cliënt wil zijn bewindvoering beëindigen, wat nu?.....	8
Wie wordt uitgenodigd op de eerste zitting over de bewindvoering?.....	8
Moet je in het verzoekschrift de (naaste) familie opnemen?.....	9
Kan je een sociaal verslag toevoegen aan het verzoekschrift?.....	9
Mag de bewindvoerder aanwezig zijn op het Bijzonder comité van het OCMW?.....	9
Kan een vertrouwenspersoon een zakgeldrekening beheren voor bijvoorbeeld algemene aankopen (kledij, zakgeld)?.....	9
Klopt het dat men meerdere vertrouwenspersonen mag aanduiden?.....	9
Kan een bewindvoering opgestart worden wanneer de cliënt in de gevangenis verblijft?.....	10
Wat als de beschermde persoon sterft?.....	10
De familiale bewindvoerder, hoe regelt die het budget?.....	11
De familiale bewindvoerder weigert ziekenhuisbezoek, kan dit?.....	11
Wat als er een conflict is met de bewindvoerder?.....	12
Mijn cliënt krijgt onvoldoende leefgeld van de bewindvoerder, wat kunnen we doen?.....	12
De bewindvoerder neemt zijn taak niet op, wat nu?.....	13
De verschillen en de samenwerking tussen een bewindvoerder en een collectieve- schuldbemiddelaar (CSR).....	13
Is het zinvol dat de 2 procedures te samen lopen?.....	14
Budgetbeheer, afbouw van budgetbeheer of bewindvoering?.....	14
Wat bij (frequente) moeilijkheden bij de samenwerking bewind en CSR?.....	15

Bronnen

- BudgetInZicht regio Antwerpen, Casusbesprekingen 2020, 2021 en 2022
- BudgetInZicht regio Antwerpen. Draaiboek "Bewindvoering, Methodiek en procedure. 2020.
- <http://www.steunpuntbewindvoering.be/faq>

Inleiding

Het draaiboek “bewindvoering: van aanvraag tot einde met methodiek”, opgemaakt door BudgetInZicht regio Antwerpen in 2020, legt de focus op het informeren en ondersteunen van hulpverleners die bewindvoering als een optie zien voor cliënten. Door zelf kennis te hebben van wat bewindvoering is, kunnen we de cliënten ook voldoende en correct informeren en hen bijstaan om een doordachte beslissing te maken.

De rechterlijke maatregel, bewindvoering wegens gezondheidstoestand of door staat van verkwisting, **draait om bescherming**. Bescherming voor personen die omwille van hun lichamelijke of geestelijke gezondheidstoestand geheel of gedeeltelijk, tijdelijk of definitief, niet in staat zijn om eigen belangen te beheren.

Het is net daarom dat deze bescherming niet louter een hulpmiddel is om iemand te begeleiden bij zijn budget. **Bewindvoering is geen alternatief voor budgetbeheer en het blijft van belang dat we zoeken naar de best passende optie voor de persoon in kwestie.**

Om het draaiboek meer behapbaar te maken, werd er in 2022 gewerkt aan een update waarbij procedure en methodiek worden opgesplitst met de toevoeging van de vragen en antwoorden van de casusbesprekingen bewindvoering die BudgetInZicht organiseerde in 2020, 2021 en 2022.

Het resultaat van deze update bestaat uit drie aparte delen:

- **Bewindvoering: Procedure**
- **Bewindvoering: Methodiek en combi budget- en schuldhulpverlening**
- **Bewindvoering: FAQ**

Op deze manier kan je als hulpverlener informatie gericht opzoeken om zo de cliënt beter te informeren over de procedure en te ondersteunen bij de keuze van bewindvoering.

Wij hopen dat deze update een houvast kan bieden bij de inschatting en aanvraag van bewindvoering.

Ideeën, suggesties, vragen, ... zijn altijd welkom via budgetinzicht@cawantwerpen.be

Vraag en antwoord

Enkel de essentie van de vragen en antwoorden worden weergegeven. Bij sommige vragen is niet alle informatie beschikbaar zodat er uitgegaan wordt van de meest voorkomende situatie.

Wat als iemand, die daar echt nood aan heeft, geen bewindvoering wil?

Elke belanghebbende kan een bewindvoering aanvragen voor een persoon, bijvoorbeeld de persoon zelf, familie, netwerk, rusthuisdirecteur, ... Maar het is uiteindelijk **de vrederechter die beslist** wie onder bewindvoering geplaatst wordt en welke handelingsonbekwaamheden er nodig zijn onder de bewindvoering.

- Enkel handelingsonbekwame personen worden toegelaten voor een bewind. Door het instellen van bewindvoering worden de personen in kwestie handelingsonbekwaam voor hetgeen door de vrederechter werd bepaald.
- Er zijn situaties waarbij bewindvoering wordt opgestart zonder medisch attest of zonder goedkeuring van wie dan ook. Vrederechters hebben daar voldoende ervaring mee, praten met de te beschermen persoon, kunnen een deskundige aanstellen en gaan verder op basis van de informatie die voorhanden is.
  - **Als er geen attest is, best eerst contact opnemen met de griffie van het desbetreffende vredegerecht.**
- Maar in de meeste situaties moet een dokter oordelen of de persoon wils(on)bekwaam is. Als een persoon wilsonbekwaam is en dat wordt geattesteerd door een dokter, dan mag die persoon zich er nog tegen verzetten, er kan alsnog bewindvoering worden opgestart. Bewindvoering hoeft niet vrijwilliger te zijn.
- Wanneer een verzoekschrift wordt ingediend en de vrederechter oordeelt dat de persoon inderdaad wilsonbekwaam is, wordt een bewindvoering toegekend.
  - In sommige gevallen kan de persoon nog zelf handelingen stellen en andere niet. De vrederechter stelt een beschikking op waarin beschreven wordt waarvoor de persoon bijstand of vertegenwoordiging nodig heeft (beslissing per rechtshandeling).
- Hulp- en zorgverleners kunnen bewindvoering zien als een gepaste oplossing voor sommige cliënten maar de beslissing blijft bij de vrederechter. Wanneer een cliënt echt weigert en zich goed kan voordoen, kan de vrederechter ook beslissen dat er geen bewindvoering zal opgestart worden.
  - **Voorbeeld:** Binnen het CAW werd een bewindvoering aangevraagd voor een persoon die bescherming nodig heeft, ook tegen zichzelf. De cliënt begrijpt bijvoorbeeld niet waarom hij zijn huur moet opzeggen wanneer hij ergens anders gaat wonen en dat daar gevolgen/risico's aan verbonden zijn. Gevolgen die de begeleiding niet kan "beperken" wanneer de cliënt maar om de 2 a 3 maanden van zich iets laat horen, als het hem goed uitkomt. Schuldopbouw is onvermijdelijk, begeleiders moeten constant brandjes blussen voor hem (terwijl het huis al in as staat). Na een zorgoverleg met meerdere hulpverleners van verschillende werkingen werd unaniem beslist dat bewindvoering een gepaste oplossing zou zijn. Er werden verschillende sociale verslagen toegevoegd aan het verzoekschrift, maar er was geen medisch attest. **Waar geen rekening mee werd gehouden, was dat die bepaalde cliënt altijd een eerste goede, bekwame indruk geeft. De vrederechter heeft het verzoek afgewezen.** Alle hulp binnen het CAW werd stopgezet.
- De vrederechter heeft zijn verantwoordelijkheid, moet soms moeilijke afwegingen maken en belangrijke beslissingen nemen. Wat is het minst ingrijpend? Het toestaan of niet? Misschien zal de cliënt toch nog op één of andere manier ondersteuning krijgen of zal er binnenkort wel een arts zijn die het attesteert. Hoe dan ook blijft de beslissing bij de vrederechter.

Verzoek aanvraag bewind indienen als organisatie

De medewerker van een sociale of medische dienst kan een verzoek indienen wanneer men inlogt via de knop 'Organisatie' met de eID. In het profiel moet de medewerker de organisatie linken. Daarvoor gebruikt men de knop 'Voeg organisatie toe' rechts bovenaan in het profiel. In de pop-up moet men bij het KBO-nummer van de organisatie invullen en bevestigen. Nadat het profiel verder is aangevuld, moet dit bewaard worden.

De naam, de voornaam en het rijksregisternummer van de indiener wordt bewaard en zijn zichtbaar voor de partijen.

Bij afwezigheid van de indiener kan een collega inloggen met zijn eigen eID. De griffie kan een bijkomende of nieuwe medewerker toevoegen aan het dossier. De organisatie moet de identiteit van de collega aan het vredegerecht bezorgen via de website als een 'brief aan de rechter'.

- Nadien kan de collega inloggen op de website via de knop 'Organisatie' met zijn eigen eID. In zijn profiel moet de collega de organisatie linken rechts bovenaan in het profiel.

Wanneer het verzoek wordt ingediend door een organisatie, dan krijgt deze het betalingsverzoek. Er wordt geen gevolg gegeven aan het verzoek zolang de bijdrage niet betaald is.

24 dagen na de indiening wordt het verzoek (voorlopig) afgesloten. Er volgen dan ook geen herinneringen meer.

De vrederechter beslist op het einde van de procedure of en door wie de bijdrage eventueel moet terugbetaald worden.

Wat als een huisarts geen medisch attest wil opstellen?

- Er zijn artsen die geen attest willen opmaken, die er een probleem van maken. Vaak is zo'n attest niet goed voor de patiënt-doktersrelatie en zal een arts dat enkel doen als de patiënt daar om vraagt. Artsen zien enkel de fysieke/mentale gezondheid, zij weten vaak niet wat er echt aan de hand is, hoe de patiënt zijn uitgavenpatroon is. Veel artsen weten ook niet wat een bewindvoering echt is en kunnen waardoor geen goede inschatting maken.
- Er is de mogelijkheid om in het verzoekschrift mee te delen dat er geen medisch attest kan worden bekomen wegens uitzonderlijke omstandigheden. De vrederechter kan dan zelf een arts aanstellen of kan zich laten adviseren door een arts. Je kan zeker vragen om een dokter aan te stellen.
- Het kan gebeuren dat een persoon onder bewindvoering wil, maar geen vaste huisarts heeft en dus geen medisch attest kan verkrijgen. Bewindvoering is echter een ingrijpende procedure, waar men niet licht mag overgaan. De vrederechter zal dat ook niet doen. Als onvoldoende blijkt dat de persoon wilsonbekwaam is, dan zal er waarschijnlijk geen bewindvoering worden opgestart. Enkel bij hoogdringendheid en als duidelijk wordt aangetoond dat het onmogelijk is een medisch attest voor te leggen, kan de vrederechter uitzonderlijk zelf oordelen op basis van de beschikbare elementen.

Wat als iemand in bewindvoering de bescherming hard nodig heeft, maar het niet meer wil? Kan een medisch attest ervoor zorgen dat de vrederechter beslist dat de persoon terug bekwaam is? Wat kan je daar tegen doen?

- Beroep aantekenen tegen de beslissing stopzetting bewindvoering.
- De vrederechter zal niet zomaar een attest van een dokter volgen (want dokters schrijven soms op vraag van de patiënt wegens goed overkomen en overtuigend verhaal).
- Bewindvoering is een verregaande/verstrekende maatregel, waardoor er voorzichtig mee dient omgesprongen te worden. Zomaar stopzetten, zal niet gebeuren.

Kan je veranderen van bewindvoerder via een onthaalmedewerker?

Binnen een lopende begeleiding van de cliënt binnen je organisatie kan je een afspraak maken met de bewindvoerder om problemen te bespreken. Onthaalmedewerkers zien de persoon voor het eerst, horen ook maar één kant van het verhaal. Wat kan je dan doen?

- De drempel naar de bewindvoerder lijkt soms nog heel hoog te zijn, samenwerking met hulpverlener maakt de drempel lager.
- Contact opnemen met de bewindvoerder, de problemen schetsen die je gehoord hebt en dan de partijen laten samenzitten. Bevragen of er een besprek mogelijk is en/of doorverwijzen naar een andere werking die eventueel wel voor begeleiding kan instaan.
- Krijg je geen toestemming van de persoon om contact op te nemen, kan je de persoon enkel doorverwijzen naar de vrederechter.

Mijn cliënt wil zijn bewindvoering beëindigen, wat nu?

De beschermde persoon heeft het recht om een verzoek in te dienen voor stopzetting van de bewindvoering, maar ga je daar als hulpverlener in mee? Dit kan mogelijk enige discussie opleveren. Wanneer je als begeleider van de beschermde persoon niet akkoord bent met een beëindiging van de bewindvoering:

- Bespreek dit met de persoon (dit geldt ook voor de opstart van een bewindvoering). Focus niet op wat de persoon niet kan, zijn gebreken. Gebruik een positieve insteek “de hulp die iemand nodig heeft”, “de hulp van een bewindvoerder om te voorkomen dat de problemen escaleren”, ...
- Bespreek dit met je team. Als jij, je team, er van overtuigd zijn dat een beëindiging geen goed idee is, kan je bijvoorbeeld er voor kiezen niet te helpen om de aanvraag in te dienen. Je kan ook een verslag opmaken voor de vrederechter, maar dan moet je er wel mee rekening houden dat dit invloed kan/zal hebben op de cliënt-hulpverlenersrelatie.

Een bewindvoering wordt met een reden uitgesproken. Zomaar stopzetten, zal niet gebeuren.

- Zowel bij de opstart als beëindiging van een bewindvoering moet een medisch attest voor handen zijn. De beschermde persoon zal in dit geval sowieso langs de huisarts moeten.
- De beschermde persoon moet aantonen, niet enkel met een briefje van de dokter, dat de “beperking” nu weg is, of in die maten verbeterd is dat zij nu wel handelingsbekwaam is.
  - Als de persoon het bewind wil beëindigen en de bewindvoerder voelt aan dat die persoon terug voor zichzelf kan optreden, kan het redelijk snel gaan. De bewindvoerder gaat zich niet verzetten en kan ook zelf het verzoek tot beëindiging neerleggen. Beide partijen verschijnen voor de vrederechter en als die instemt, wordt het bewind beëindigt.
  - De bewindvoerder kan een andere mening hebben. De beschermde persoon moet dan een verzoek neerleggen en bewijzen dat hij wel bekwaam is. De vrederechter zal dan beiden horen en een oordeel vellen. (Er kan ook een evaluatie-periode komen)

Wie wordt uitgenodigd op de eerste zitting over de bewindvoering?

De vrederechter zal de verzoekende partij oproepen wanneer deze vraagt om gehoord te worden of wanneer de vrederechter het nuttig acht.

De vrederechter zal ook de te beschermen persoon oproepen. Wanneer de te beschermen persoon zich in de onmogelijkheid bevindt om zich te verplaatsen, begeeft de vrederechter zich naar de verblijfplaats van de te beschermen persoon.

De vrederechter zal eventueel ook de ouders, de meerderjarige kinderen, de echtgenoot, de wettelijke samenwonende partner of de persoon met wie de te beschermen persoon een gezin vormt, horen. Tot slot kan de vrederechter andere personen horen die hij/zij nuttig acht.

- Een familielid mag steeds naar de zitting gaan en vragen om gehoord te worden (ook al werd die niet opgeroepen).
- Men kan ook voor de zitting schriftelijk opmerkingen aan de vrederechter meedelen.

Moet je in het verzoekschrift de (naaste) familie opnemen?

In principe wordt iedereen van de directe familie opgenomen in het verzoekschrift. Al deze personen worden dan op de zitting opgeroepen om hun mening te geven over het al dan niet beschermen van die persoon en in welke maten.

Hoe daarmee in de praktijk mee omgaan? Soms is er een goede band, die geen bedreiging vormt voor de te beschermen persoon. Maar soms als mensen horen dat er familieleden aanwezig moeten zijn waarmee zij al lange tijd gebroken hebben, geeft dat voldoende motivatie om af te haken.

Maatschappelijk werkers springen daar voorzichtiger mee om. Geven aan wie familie is, kan maar enkel diegene die de cliënt vertrouwt of meedelen op het verzoekschrift dat er geen contact meer is. Sommige cliënten hebben ook geen contactgegevens.

- Is er wel contact maar is er geen goede band, kan je die personen wel mee opnemen in het verzoekschrift maar met de melding “Gelieve geen contact op te nemen” en/of bijvoorbeeld kort een reden vermelden “slechte band, gelieve geen contact op te nemen”.

Bij een groot familienetwerk kan de cliënt ook de keuze maken, en personen laten opschrijven waarmee het contact het beste is, of waar er vertrouwen is.

Kan je een sociaal verslag toevoegen aan het verzoekschrift?

Het beste is om het sociale verslag van het OCMW en een verslag voor de aanvraag van bewindvoering apart te houden.

- Het sociale verslag kan gevoelige informatie bevatten voor de cliënt. Deze zal dit verslag ook te zien krijgen via het digitale dossier. Hier hangt geen beroepsgeheim aan vast.
- Een apart verslag van de begeleidende maatschappelijk werker kan aangeven wat niet goed loopt, dat er een afbouwtraject was maar veel daarin mislukte, ... om de keuze van bewindvoering motiveren. Dus een apart verslag opmaken enkel in functie van de aanvraag bewindvoering. Dit kan je ook met de cliënt bespreken.

Mag de bewindvoerder aanwezig zijn op het Bijzonder comité van het OCMW?

Ja. Nodig ze zeker uit. Alle vermogens rechtelijke handelingen zijn de eindverantwoordelijkheid van de bewindvoerder dus als die moet verschijnen op comité en daar een beschermd persoon moet verdedigen, moet die daar natuurlijk mee naartoe gaan. Agendagewijs kan het misschien eens een probleem zijn maar dan kan het misschien een week uitgesteld worden.

Kan een vertrouwenspersoon een zakgeldrekening beheren voor bijvoorbeeld algemene aankopen (kledij, zakgeld)?

Nee, maar er zijn wel afspraken mogelijk met de bewindvoerder om een zakgeldrekening te installeren voor de beschermd persoon zelf waarop maandelijks een afgesproken bedrag wordt gestort dat vrij te besteden is door de beschermd persoon eventueel bijgestaan door de vertrouwenspersoon. Praktisch beheer kan dus wel, maar onder toezicht en verantwoordelijkheid van de bewindvoerder.

- Een vertrouwenspersoon heeft geen enkele autonome handelingsbevoegdheid als vertegenwoordiger van de beschermd persoon. Hij treedt op als tussenpersoon en als behartiger van de belangen van zijn beschermeling en hij houdt mee toezicht op het goede verloop van de bewindvoering.

Klopt het dat men meerdere vertrouwenspersonen mag aanduiden?

De wet voorziet geen beperking op het aantal vertrouwenspersonen. Er kunnen zeker meerdere vertrouwenspersonen worden aangesteld of zelfs geen. Dit is geen verplichting.

Kan een bewindvoering opgestart worden wanneer de cliënt in de gevangenis verblijft?

Detentie is geen beletsel voor bewindvoering.

Zelf het gebrek aan inkomsten zou ook geen beletsel voor bewindvoering mogen zijn. De bewindvoerder wordt dan aangesteld om inkomsten te zoeken.

Voorbeeld: Cliënt verblijft momenteel in de gevangenis voor een straf van 3 jaar. Hij heeft een licht mentale beperking en ASS. Hierdoor zijn er veel geweldplegingen en schulden daarvan die de cliënt niet wil betalen. Hij kan zichzelf goed voordoen maar veel situaties worden fout geïnterpreteerd. De begeleiding binnen CAW moet afgerond worden door het verblijf in de gevangenis. CAW en de psychosociale dienst van de gevangenis vinden beiden dat de cliënt beschermd moet worden. De inkomsten zijn in orde (FOD-uitkering), cliënt wil na vrijlating eventueel in opname. Door de straf van 3 jaar heeft hij nog geen vaste verblijfplaats en bij vrijlating kan er misschien geen nieuwe begeleiding opgestart worden.

- Bij de afronding van de begeleiding, best bewindvoering al aanvragen omdat een detentie geen beletsel is voor bewindvoering.
- Door de bewindvoering blijft het dossier ook in orde, zelfs al is er geen woonst. De briefwisseling van FOD zal dan ook bij de bewindvoerder zal toekomen, waardoor de inkomsten verzekerd blijven.

Wat als de beschermde persoon sterft?

Officieel eindigt het mandaat van een bewindvoerder op de dag van het overlijden van de beschermde persoon.

- De bewindvoerder krijgt enkele weken tijd voor de afronding van de administratieve taken.
- Binnen een maand na het overlijden moet de bewindvoerder bij de vrederechter een **eindverslag** indienen. Hij moet zijn beheer verantwoorden en alles beschrijven wat hij gedaan heeft tussen zijn vorig verslag en de datum van overlijden.
  - Dit verslag heeft vooral de bedoeling om zicht te krijgen op het vermogen van de persoon op het ogenblik van zijn overlijden. Op die manier kunnen de erfgenamen weten hoe groot de erfenis is en wat erin zit.

De bewindvoerder kan problemen ondervinden als hij nog handelingen stelt na het overlijden van de beschermde persoon, hij moet hiervoor een machtiging vragen aan de vrederechter.

- Aanvragen van een overlijdensakte kan niet (is voor begrafenisondernemer, ziekenhuis).
- Opvragen van rekeningafschriften na het overlijden, kan de bank weigeren (enkel afschriften tot datum van overlijden).
- De wet op privacy maakt hier deel van uit.

Als er geen erfgenamen zijn of niet gevonden worden, kan de bewindvoerder aan de vrederechter vragen om **zijn opdracht met 6 maanden te verlengen**. Zijn opdracht blijft wel beperkt tot:

- Betaling van bijvoorbeeld de begrafenis kosten¹, de kosten van de laatste ziekte, ...
- Het teruggeven van de huurwoning en het vrijmaken van de waarborg
- Aanvragen van een curator over de onbeheerde nalatenschap aan de vrederechter of aan de familierechter.

Krijg je geen informatie van de bewindvoerder? Of weet je niet welke stappen je moet ondernemen bij het overlijden van een cliënt onder bewindvoering? Dan kan je je richten tot de vrederechter die de bewindvoerder heeft aangeduid. De vrederechter kan misschien wel concrete stappen ondernemen, verdere informatie geven.

---

¹ De erfgenamen, familie, de onderhoudsplichtigen, ... de opdrachtgever die de begrafenisondernemer kiest, ondertekent een contract en verbindt zich daarmee tot het betalen van de begrafenis kosten. Als de opdrachtgever de erfenis geweigerd heeft (of geen erfgenaam is), wil dat niet zeggen dat deze persoon van het contract met de begrafenisondernemer verlost is. Ook indien de erfenis slechts aanvaard werd onder voorwaarden, zal de begrafenisondernemer zich tot de opdrachtgever richten.

De familiale bewindvoerder, hoe regelt die het budget?

Casus: Een cliënte binnen het CAW heeft als bewindvoerder haar moeder. De vrederechter heeft de moeder bang gemaakt dat ze niets met het geld van haar dochter mag kopen behalve voor de dochter zelf. De dochter heeft bijvoorbeeld de tv kapot gemaakt en mevrouw had gevraagd of ze een nieuwe tv mocht kopen met het geld van dochter, dat mag volgens de rechter niet. De rechter wat erg bot tegen haar. Hierdoor is de moeder heel onzeker over wat er wel en niet kan.

- *Hoeveel mag de bijdrage van de dochter zijn aan de huur en de vaste kosten? Moet zij sparen? Ze wil een kast kopen voor de kamer van haar dochter, kan dat?*
- *Moet zij alle aankopen gedetailleerd opschrijven of zijn bankafschriften voldoende? Bijvoorbeeld ze gaan samen een broodje eten moet zij dan schrijven broodje: €2,50?*

Bij familiale bewindvoering kunnen er conflicten ontstaan wanneer de rollen niet duidelijk zijn. In deze situatie heb je de moeder-dochter-relatie en de bewindvoerder-pupil-relatie en daarnaast ook ook de relatie moeder-vrederechter en bewindvoerder-vrederechter. De moeder wil er zijn voor haar dochter maar de vrederechter wil de moeder enkel zien in de rol van bewindvoerder.

Om alle rollen zuiver te houden is een mogelijke oplossing de aanvraag van een professionele bewindvoerder en de moeder laten fungeren als vertrouwenspersoon. Op die manier kan de moeder haar rol als moeder ten volle uitoefenen zonder verantwoording af te leggen. Als vertrouwenspersoon krijgt zij volledige inzage in het dossier, is ze een schakel tussen haar dochter en de bewindvoerder, vertolkt de mening van de dochter moest daar niet toe in staat zijn en oefent ze toezicht uit op de goede werking van het bewind. Zo kan een vertrouwenspersoon de vrederechter contacteren indien er problemen zijn.

Als men bij familiale bewindvoering wil blijven is transparantie de manier om verwarring te vermijden. Een manier van werken is bijvoorbeeld werken met een beheerders- en afnamerekening en vaste budgetten. De inkomsten komen toe op de beheerdersrekening van de bewindvoerder. Een vaste woonkost kan doorgestort worden naar de prive-rekening van de moeder. Leefgeld voor de dochter kan naar de afnamerekening (kan dan de dochter op die manier haar broodje van €2,5 bekostigen). De bewindvoerder kan op de beheersrekening sparen voor onvoorziene kosten, eventueel een duurdere aankoop voor de pupil mits toestemming van de vrederechter. Via de afnamerekening kan de dochter sparen, via die rekening doet de dochter wat zij wilt. Op deze manier kan men op een makkelijke manier het beheer verantwoorden via de bankuittreksels in het jaarverslag.

De bijdrage aan de huur en vaste kosten moet evenredig zijn. Hebben moeder-dochter gelijke inkomsten? Zijn er inwonende broers of zussen die ook moeten bijdragen? ... ? Net zoals in een globaal genomen "normaal" huishouden, moeten ook vaste kosten gedeeld worden wanneer een beschermd persoon bij iemand inwoont.

De familiale bewindvoerder weigert ziekenhuisbezoek, kan dit?

Concrete vraag: een familiale bewindvoerder weigert bezoek van andere familieleden aan de beschermde persoon die in het ziekenhuis ligt.

De eerste vraag die moet gesteld worden: Waarvoor is de bewindvoerder aangesteld?

De opdracht van de bewindvoerder staat beschreven in de beschikking van de vrederechter. Als daar om één of andere reden in het belang van die persoon wordt gesteld dat er geen bezoek mag komen, dan kan je er weinig tegen doen. Staat zo'n "verbod" niet in de beschikking en bezoek is wel van belang voor de beschermde persoon, kan de vrederechter daar in tussen komen.

Iedere beslissing moet worden genomen in het belang van de beschermde persoon.

Problemen zoals bijvoorbeeld een verbod op bezoek kan je bij de de vrederechter aanklaarten. Problemen met bewindvoerders kan je vermijden door het toevoegen van een vertrouwenspersoon deze wordt permanent betrokken.

- *In een concrete casus werd de bewindvoering uitgesproken omdat de persoon eerst in coma lag. Wanneer de gezondheid van de beschermde persoon gestabiliseerd is, kan je de lopende bewindvoering in vraag stellen. Zijn de opdrachten van de bewindvoerder nog wel nodig? Misschien is de bewindvoering niet meer nodig voor die redenen die in de beschikking staan. Als dat zo is, met een medisch attest aantonen om het bewind te beëindigen.*

Wat als er een conflict is met de bewindvoerder?

Casus: De bewindvoerder vroeg aan de begeleiding van het OCMW om mee te helpen zoeken naar een andere woning, met als maximum €320/maand. Dit is onrealistisch gezien je nergens zo goedkoop een huurwoning kan vinden en daarnaast heeft de cliënt best wel wat inkomsten. €320 is nog geen 1/5 daarvan. Het gesprek werd aangegaan met de bewindvoerder en het maximum werd naar €400 opgetrokken. Wat nog steeds onrealistisch is. Hoe kunnen we hiermee verder gaan?

- Best een brief schrijven naar de vrederechter en het laten oproepen in raadkamer. Dan komt er een informeel, vertrouwelijk gesprek zonder vonnis over het bewind. De vrederechter hier zal zijn mening laten blijken.
- Wanneer er verschillende conflicten zijn over het bewind, kan men vrij eenvoudig een verzoekschrift tot vervanging van bewindvoerder indienen. Dit gaat ook naar de raadkamer waarbij er met elke partij een gesprek is en op basis daarvan zal de vrederechter een uitspraak doen.
- Soms is dit niet de eerste stap die je moet zetten. Bijvoorbeeld een cliënt krijgt nooit een extra van zijn bewindvoerder. Ligt dan aan de bewindvoerder? Of ligt dat aan het budget van de beschermde persoon? Is er wel ruimte voor extra? Als dat zo is, heeft een vervanging weinig zin en zal hetzelfde voorkomen iemand nieuw. Als het gaat om een echte vertrouwensbreuk is het natuurlijk wel zinvol.

Mijn cliënt krijgt onvoldoende leefgeld van de bewindvoerder, wat kunnen we doen?

Casus: Cliënt komt vaak bij het OCMW aan met de mededeling dat de bewindvoering aangeeft dat er geen gelden meer over zijn nabetaling van facturen om de rest van de maand leefgeld te voorzien. OCMW geeft dan een terugvorderbare dringende steun. De bewindvoerder kan niet toestaan dat schulden op die manier opgebouwd worden in het 'krap budget'. Als OCMW geven we voorrang aan de betaling van huur en leefgeld, desnoods laten we facturen liggen maar we laten de mensen niet zonder leefgeld!

Eerst en vooral is het fout om facturen te laten liggen. Voorrang verlenen aan huishuur en leefgeld is niet de manier en houdt risico's in. De omgekeerde redenering is ook niet de beste manier.

Er is een communicatie probleem, wat scheelt er en wat moet er gebeuren?

- Er is een groot probleem bij minimuminkomens. Personen houden steeds minder over om effectief van te leven.
  - *Bijvoorbeeld een cliënt krijgt nooit een extra van zijn bewindvoerder. Ligt dan aan de bewindvoerder? Of ligt dat aan het budget van de beschermde persoon? Is er wel ruimte voor extra?*
- Onderling overleg tussen bewindvoerder en hulpverlener CAW/OCMW over rechtenverkenning. (wat kunnen we doen? Welke kosten kunnen we verminderen?)
- Lukt dat overleg niet = Vrederechter aanschrijven met de melding dat de communicatie moeizaam verloopt en een uitnodiging vragen op het kabinet. Zolang niemand de vrederechter verwittigt, gaat die ervan uit dat alles goed verloopt, dus het is echt belangrijk om dit te melden.

Het kan natuurlijk in de bewindvoering worden afgesproken dat bovenstaande manier van werken goedgekeurd is (daarvoor moet je de beschikking raadplegen).

- Maar schulden mogen gemaakt worden binnen een bewindvoering, wel enkel als deze levensnoodzakelijk zijn zoals bijvoorbeeld om te kunnen eten. Dit is een verschil met mocht de beschermde persoon luxe producten aankopen.
- Als er schulden gemaakt worden voor overlevingskosten moet de bewindvoerder de situatie aanpakken → Rechtenverkenning.

De bewindvoerder neemt zijn taak niet op, wat nu?

Casus: Vrouw ontvangt leefloon en is onder bewindvoering. Communicatie met bewindvoerder verloopt enkel via mail met maatschappelijk werker. Vrouw moet zelf contract telecom aangaan en ervoor zorgen dat de facturen bij de bewindvoerder terechtkomen (zet zelf geen stappen om deze te ontvangen). Bij problemen van wateroverlast verwacht bewindvoerder van OCMW dat zij tussenpersoon zijn tussen hem en huisbaas/verzekering, ... Is dit normaal? Of mogen we verwachten dat de bewindvoerder hiervoor de nodige stappen zet?

Dit is niet normaal, dit zijn betreuenswaardige zaken (niet bereikbaar zijn en welbepaalde taken niet uitvoeren). **Deze zaken meedelen aan vrederechter!** Een opdracht aanvaarden en nadien niet opnemen = not done!

- Het is de bewindvoerder zijn taak om de facturen te doen aankomen op zijn kantoor (minimum aan uit te voeren taken om dit te doen).

Een brief naar vrederechter schrijven met de boodschap dat de communicatie moeizaam verloopt (niet in detail treden om bewindvoerder niet te schofferen), met de vraag cliënt en OCMW uit te nodigen op het kabinet (om tijdens die kabinets-bespreking eventueel te vragen naar een vervanging van bewindvoerder).

De verschillen en de samenwerking tussen een bewindvoerder en een collectieve-schuldbemiddelaar (CSR).

Een bewindvoerder kan veel meer juridisch optreden, bijvoorbeeld contracten afsluiten, er voor zorgen dat de huur wordt opgezegd,... Hij kan de persoon meer begeleiden, kort op de bal spelen. Het is de taak van de bewindvoerder om er voor te zorgen dat het inkomen in orde is of in orde komt. De bewindvoerder kan alle administratieve handelingen stellen bijvoorbeeld aanvraag doen bij de FOD Sociale Zekerheid of bij Hulpkas voor werkloosheidsuitkeringen, ... Bij CSR wordt geacht dat de schuldenaar in staat voor de inkomsten.

Een collectieve-schuldbemiddelaar fungeert als een neutrale tussenpersoon tussen de schuldeisers en de schuldenaar en zorgt er voor dat de schulden worden afbetaald. Door die onafhankelijke positie kan de schuldbemiddelaar geen persoonlijke beslissingen nemen. Hij kan bijvoorbeeld de persoon bij dagvaarding voor de rechtbank niet bij staan. Een bewindvoerder kan dat wel en kan procedures voeren.

Het kan inderdaad verwarrend zijn. Een persoon die in zowel bewind als een CSR zit, bij wie moet je welke vraag stellen?

- De CSR gaat voor op de bewindvoering in die zin dat de inkomsten die aan de beschermde persoon toekomen rechtstreeks op de rekening van de CSR gestort moet worden.
- Daarna is het afhankelijk van de werking van de bewindvoerder en de samenwerking tussen beiden. Het is belangrijk dat er goede afspraken gemaakt worden.
- Wanneer er een communicatieprobleem is, kan je dat best melden aan de arbeidsrechtbank. Zij waken over de kwaliteit van de collectieve schuldenregeling.
- Daarbovenop kan ook de begeleiding van CAW/OCMW betrokken worden. Wat is dan de rol van de hulpverlener? Bij aanvang van een dossier, is **het nuttig om met alle partijen samen te zitten**. Nadien is het in principe de bedoeling dat de bewindvoerder het verder overneemt van de hulpverlener.

Is het zinvol dat de 2 procedures te samen lopen?

Dat hangt van dossier tot dossier af. Soms kan het nuttig zijn, soms ook niet. Het zijn twee verschillende procedures, maar kunnen elkaar aanvulling bieden, net zoals een begeleiding binnen CAW/OCMW.

- Een voorbeeld hiervan is dat een cliënt bleef weigeren om een collectieve schuldenregeling aan te vragen terwijl dat de best passende optie was in zijn situatie. Voor die persoon werd een bewindvoering ingesteld, zodat een bewindvoerder met toestemming van de vrederechter een collectieve schuldenregeling kon aanvragen.

In sommige situaties is een CSR voldoende omdat mensen een nieuwe start kunnen maken. Een advocaat-schuldbemiddelaar kan een soort budgetbeheer opnemen (staat niet in de wet!) en omgekeerd kan een bewindvoerder zelf aan de slag gaan met schulden.

Blijven nagaan wat de best passende oplossing is voor de persoon zelf.

Budgetbeheer, afbouw van budgetbeheer of bewindvoering?

Het probleem bij budgetbeheerdossiers is dat sommige mensen mensen bijvoorbeeld 10-15-20 jaar bij het OCMW blijven en zo ook afhankelijk zijn van het OCMW. Daardoor is er onvoldoende uitstroom, wat maakt dat er niet altijd nieuwe dossiers kunnen opgestart worden.

Budgetbeheer afbouwen, de mensen zelfstandiger maken, is één manier. Maar is het voor sommige dossiers niet beter bewindvoering op te starten in plaats van ze levenslang in budgetbeheer te houden?

Budgetbeheer: persoon ondersteunen in uitgaven (niet omdat hij niet bekwaam is)
Bewindvoering: persoon in kwestie te beschermen tegen zichzelf (wegens onbekwaam)

De aanvraag van een bewindvoering mag men niet lichtzinnig opnemen. Is de persoon in staat bepaalde handelingen zelf te stellen? In een concrete casus ging het bijvoorbeeld over een taal- en mentaliteitsprobleem maar niet zo zeer onkunde.

- Sommige personen hoeven helemaal niet in bewindvoering maar is een (intensieve) begeleiding van CAW/OCMW meer aan de orde. Hulpverleners kunnen veel doen, veel realiseren. Als de problemen daarmee opgelost zijn is een bewind dan nog wel nodig?
- Wat kan de persoon en wat niet? Neem de tijd om je cliënt te leren kennen. Bespreek dit binnen je team. Kan je eventueel een vrijwilliger inschakelen (budgetbuddy)? Welke vorm van hulpverlening kan passend zijn, nog voor we denken aan een bewindvoering?

Je kan starten met een afbouwtraject. Je geeft de cliënt meer vrijheden en ziet of het lukt of niet. Als het niet lukt heb je een bewijs voor een aanvraag bewindvoering. Stapsgewijs, 2-3 keer geprobeerd, ... aangeven wat is misgelopen. Om op die manier het onvermogen om budget te beheren aan te tonen. **Alles samen met de cliënt bespreken kan ook al veel helpen.** Langzaam opbouwen om eventuele weerstand te herleiden. Je kan in begin ook blijven samenwerken met de bewindvoerder, de cliënt niet onmiddellijk maar stilletjes aan doorgeven.

Budgetbeheer naar bewindvoering is geen evidente doorstroming. Niet iedereen in budgetbeheer kan doorstromen naar bewindvoering, dat is soms ook onnodig. Mensen die administratief incompetent zijn maar voor de rest wel voldoende intelligent om door het leven te gaan, zijn dat mensen die in een bewind moeten komen? Puur omdat ze administratief niet kunnen volgen? Dat zijn geen mensen die naar bewind moeten.

Tip naar communicatie tussen cliënten, hulpverleners en bewindvoerders:

Effectief de bewindvoerder bevragen op welke wijze en op welke momenten hij/zij kan worden gecontacteerd. Wat, waar, hoe en op welke manier? (zelfde bij schuldbemiddelaars)

Wat bij (frequente) moeilijkheden bij de samenwerking bewind en CSR?

Voor beide procedures: probeer eerst een gesprek aan te gaan, oordeel niet te snel, er zijn twee kanten in de communicatie. Bij uitblijven van reactie, melden aan de betreffende rechtbank.

Concrete vraag: CSR geeft geen informatie aan zowel schuldenaar als aan zijn bewindvoerder.

- Er moet verwacht worden dat de schuldenaar die in de CSR zit, op de hoogte wordt gehouden van de procedure en het verloop daarvan. Als de schuldenaar niet op de hoogte wordt gehouden dan toch zeker de bewindvoerder. Als dat niet zo is, draait de CSR niet zoals ze hoort en moet de arbeidsrechtbank daarvan in kennis gesteld worden.
- Moet de hulpverlener of de bewindvoerder dit doorgeven aan de arbeidsrechtbank? In principe is het de bewindvoerder die dat moet doen omdat hij in rechte treedt van de beschermde persoon. Maar niets belet de hulpverlener dit ook te doen.
  - (= brief naar de voorzitter van de arbeidsrechtbank en vragen/aandringen op een kabinetsbespreking. Je komt dan op het bureau van de voorzitter samen met alle partijen om te bekijken wat er juist gaande is.)
- *In functie van de vraag: Er werden al veel vragen gesteld aan de schuldbemiddelaar, ook door de bewindvoerder. Je wilt de contacten niet verpesten maar als een antwoord uit blijft, is het best om een laatste mail of brief te sturen naar de schuldbemiddelaar met de melding de arbeidsrechtbank daarvan op de hoogte te stellen. Als er dan een reactie komt, is het probleem opgelost. Geen reactie, effectief naar arbeidsrechtbank stappen.*

